

2015–2020 Dönemi Yıllık Aktivite Raporlarına Göre Avrupa Komisyonu'nun Avrupa Birliği'ne Yönelik Düzensiz Göçlere Bakış Açısı(*)

Onur GÜREL (**), Celil Uğur ÖZGÖKER (***)

Öz

2011 yılında başlayan Suriye'deki iç savaştan bu yana Avrupa Birliği'ni (AB) en çok meşgul eden meselelerin başında düzensiz göçler gelmektedir. Avrupa Kıtası'na doğru yoğun bir şekilde yönelen düzensiz göçler, AB ana organlarının da gündem maddelerinden birisi haline almıştır. 2015 yılı itibariyle hızlanan düzensiz göç trafiği AB'nin ana organlarından birisi olan Avrupa Komisyonu'nun da konuya odaklanmasındaki en önemli gelişme olmuştur. Bu bağlamda çalışma, 2015-2020 döneminde Avrupa Komisyonu'nun AB'ye yönelik yaşanan düzensiz göçlere olan bakış açısı nedir sorusuna yanıt aramaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, 2015 ile 2020 arası dönemde yayınlanmış olan Yıllık Aktivite Raporları bağlamında Avrupa Komisyonu'nun AB'ye yönelik düzensiz göçlere olan yaklaşımının İçerik Analizi Yöntemi ile analiz edilmesidir. Çalışma, Avrupa Komisyonu tarafından alınan kararların ajanslar ve üye devletlerce olması gerektiği gibi uygulanamamasından ötürü düzensiz göçlerle ilgili sorunların ve trajedilerin devam ettiği iddiasındadır. Bu kapsamda elde edilen verilerin ve sonuçların gelecekte yapılacak olan çalışmalara kaynak sağlaması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Avrupa Komisyonu, Yıllık Aktivite Raporları, Düzensiz Göç, Göç Yönetimi.

Özgün Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 01.10.2023

Kabul Tarihi: 30.05.2024

(*) Bu çalışma, Prof. Dr. C. Uğur ÖZGÖKER danışmanlığında, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde yürütülen doktora tez çalışmasından üretilmiştir. 09-11 Aralık 2022 tarihleri arasında Hitit Üniversitesi tarafından düzenlenen "II. Uluslararası Hitit Güvenlik Çalışmaları Kongresi"nde sunulmuştur (e-sunum) ve özet kitapçığında yer almıştır.

(**) Dr.

E-posta: onurgurelphd@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0007-8567>

(***) Prof. Dr. İstanbul Arel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü (İngilizce).

E-posta: ugurozgoker@arel.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0075-7295>

Onur Gürel ve Celil Uğur Özgöker, "2015–2020 Dönemi Yıllık Aktivite Raporlarına Göre Avrupa Komisyonu'nun Avrupa Birliği'ne Yönelik Düzensiz Göçlere Bakış Açısı," *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı: 18, (Mayıs 2023): 23-44
DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.10.18.136>

Bu eser [Creative Commons Atf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.

The European Commission's Perspective on Irregular Migrations towards the European Union According to the Annual Activity Reports for the Period 2015-2020 (*)

Onur GÜREL (**), Celil Uğur ÖZGÖKER (***)

Abstract

Since the 2011 civil war in Syria, irregular migration has been one of the most preoccupying issues for the European Union (EU). Irregular migration, which is intensely directed towards the European Continent has become one of the agenda items of the main EU organs. The accelerated irregular migration traffic as of 2015 has been the most crucial development in the focus of the European Commission, one of the principal organs of the EU on the issue. In this context, the study seeks to answer the question of what is the European Commission's perspective on irregular migration towards the EU in the period 2015-2020. The study aims to analyze the European Commission's approach to irregular migration to the EU using the Content Analysis Method in the context of the Annual Activity Reports published between 2015 and 2020. The study claims that the problems and tragedies related to irregular migration persist because the decisions taken by the European Commission are not implemented by the agencies and Member States as they should be. In this context, it is aimed that the data and results obtained will provide resources for future studies.

Keywords: European Union, European Commission, Annual Activity Reports, Irregular Migration, Migration Management.

Original Research Article

Submission Date: 01.10.2023

Acceptance Date: 30.05.2024

(*) This study was produced from the doctoral thesis conducted at Bursa Uludağ University Institute of Social Sciences under the supervision of Prof. C. Uğur ÖZGÖKER. This study was presented in the "II. Hitit International Congress on Security Studies" held on December 09-11, 2022 by Hitit University, additionally it was included in the abstracts book of the Congress.

(**) Dr.

E-mail: onurgurelphd@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0007-8567>

(***) Prof. Dr., İstanbul Arel University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of International Relations (English).

E-mail: ugurozgoker@arel.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0075-7295>

Onur Gürel and Celil Uğur Özgöker, "The European Commission's Perspective on Irregular Migrations towards the European Union According to the Annual Activity Reports for the Period 2015–2020," *Üsküdar University Journal of Social Sciences*, no: 18, (May 2024): 23-44
DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.10.18.136>

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Giriş

17 Aralık 2010'da Tunus'ta meydana gelen Arap Baharı ve ardından 15 Mart 2011'de başlayan Suriye İç Savaşı sonrası gerçekleşen siyasal dönüşümler, birçok Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkesinde istikrarsızlık oluşturmuş ve bu durum Avrupa'ya yönelik düzensiz göç akışlarında kayda değer bir artışa neden olmuştur. Bu tarihsel ve sosyo-politik dönüm noktası, AB'nin göç politikalarını yeniden düzenlemesini, bölgesel güvenlik, entegrasyon ve insan hakları alanlarında yeni stratejiler geliştirmesini zorunlu kılmıştır. Bununla birlikte AB, sınır geçişlerinde düzensiz göçmenlerle ilgili yaşanan zorluklar neticesinde güvenlik açısından eksiklikler ve zafiyetlerle yüzleşmek durumunda kalmıştır. 2015 yılı itibarıyla artan düzensiz göç hareketleri, AB'nin ana organlarının karar alma süreçlerini daha etkin bir şekilde işletmelerini ve AB ajanslarının yeni vizyonları doğrultusunda bu sürece aktif olarak katılmalarını gerektirmiştir. Bu sürecin yönetiminde en etkili organlardan biri olan ve birliğin idari denetiminden sorumlu yürütme organı Avrupa Komisyonu olmuştur.

Araştırma, 2015-2020 yılları arasında Avrupa Komisyonu'nun AB'ye yönelik düzensiz göçler konusundaki perspektifinin oluşum sürecini ve bu perspektifin AB'nin göç politikaları ile uygulamaları üzerindeki etkilerini incelemeyi hedeflemektedir. Bu amaçla, söz konusu dönemde Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan Yıllık Aktivite Raporları, İçerik Analizi Yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu süreçte, Betimsel İçerik Analizi kullanılarak Avrupa Komisyonu'nun düzensiz göçlere yönelik genel eğilimleri ve politikaları belirlenmiştir. Analiz yöntemi olarak Avrupa Komisyonu'nun düzensiz göç politikaları ve kararlarına dair özel sorular geliştirilmiş, Yıllık Aktivite Raporları incelenmiş, toplanan veriler kronolojik olarak kategorize edilmiş ve veriler araştırma sorusuna yanıt verecek şekilde analiz edilmiştir. Konu kapsamı, 2019 yılında Sars-Cov-2 virüsünün yayılmasıyla ortaya çıkan Covid-19 salgını sonucunda düzensiz göçlerde yaşanan azalmayla kısıtlanmıştır. Bu bağlamda 2015 ile 2020 yılları arasındaki Komisyon Raporları'nın analiziyle sınırlandırılmıştır.

Literatürde konuyla ilgili yazılmış nitelikli çalışmalar şu şekildedir: Editörlerinin Barbara Bogusz, Ryszard Cholewinski, Adam Cygan, ve Erika Szyszczak'tan oluşan, 2004 yılında yayımlanan "*Irregular Migration and Human Rights: Theoretical, European and International Perspectives*" isimli eser, düzensiz göç ve insan hakları konularını teorik, Avrupa ve uluslararası boyutlarıyla ele almaktadır. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi'nin 2017 yılı 39. cilt, 2. sayısında yayımlanmış olan "Düzensiz Göçün Yönetimi Konusunda Varılan Türkiye-AB Mutabakatının Avrupa Birliği'nin Uluslararası Kimliği Üzerindeki Etkileri" başlıklı Beyza Çaçatay Tekin'e ait makale, AB'nin uluslararası kimliğine etki eden Türkiye ile yapılan düzensiz göç anlaşmalarını eleştirel bir gözle incelemektedir. Araştırma, anlaşmaların kozmopolit Avrupa idealiyle çeliştiği ve AB'nin göç politikalarının amaçlarından uzaklaştığı argümanını ileri sürmektedir. 2024 yılında yayınlanan, Clare Fox-Ruhs, Joakim Palme ve Martin Ruhs tarafından yazılmış olan makalede ise Avrupa'daki düzensiz göçmenlerin karşılaştığı zorluklar ve bu durumun kurumsal faktörlerle nasıl şekillendiği vurgulanmaktadır. Ayrıca göç yönetimi ile insan hakları arasındaki dengeyi bulma çabası ve bu sürecin Avrupa'nın farklı kurumsal yapıları tarafından nasıl ele alındığı incelenmektedir.

Avrupa Komisyonu: Yapısı ve İşleyişi

Merkezi Brüksel’de yer alan Avrupa Komisyonu, AB üyesi devletlerden bağımsız bir niteliğe sahiptir. Komisyon, diğer önde gelen AB kurumlarıyla birlikte AB’nin genel stratejisinin geliştirilmesi ve AB politikalarının tasarlanması ile uygulanmasında aktif rol oynayan organdır. Avrupa Komisyonu’nun Maastricht Antlaşması’yla (7 Şubat 1992) etkin bir rol oynaması kararlaştırılmış¹ ve Nice Antlaşması’yla (26 Şubat 2001) yapılan değişiklikler sonucunda belirli görevlere tamamen dâhil edilmiştir.² Yeni yaklaşımlar için Komisyon girişimleri belirli bir prosedüre göre değerlendirilmektedir³ ve düzenli olarak raporlandırılmaktadır.⁴ Avrupa Komisyonu, her bir üye devletten bir kişinin yer aldığı beş yıl için seçilen ve “komiser” adı verilen 27 üyeden oluşmaktadır. Her komiser AB politikalarının yürütülmesinden sorumludur. Avrupa Parlamentosu’nun komiserleri görevden alma yetkisi bulunmamaktadır⁵ ancak güvensizlik oyuyla Komisyon’u heyet halinde görevden alabilmektedir.⁶ Örneğin Lizbon Antlaşması’nın (13 Aralık 2007) 11(3) maddesine göre “Avrupa Komisyonu, Birlik eylemlerinin uyumlu olmasının sağlanması amacıyla ilgili taraflarla istişarelerde bulunabilmektedir.”⁷ Komisyon bünyesinde ayrıca idari düzenlemeler için kurulmuş “Genel Müdürlükler” bulunmaktadır.⁸

Komisyon görev ve yetki kapsamı itibarıyla AB’nin yürütme organı konumundadır ve idari denetimden sorumludur. Örneğin Avrupa’nın karşı karşıya olduğu göçmen krizinin hafifletilmesi için 1 milyar 700 milyon euroluk ek mali kaynağın Suriyeli göçmenlerin ihtiyaçlarının tedariki için kullanılacağını açıklayan AB icra organıdır.⁹ Beş yılda bir Komisyon Başkanı tarafından belirlenen politik öncelikler, yıllık çalışma programı aracılığıyla somut eylemlere dönüştürülmesi hedefiyle planlanmaktadır.¹⁰ Komisyon, AB politikalarının Avrupalı işletmelerin ve vatandaşların ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığını değerlendirmeyi

1 Michael J. Baun, *An Imperfect Union: The Maastricht Treaty And The New Politics Of European Integration*, 1. Baskı, (London: Routledge, 1996), passim.

2 “*Treaty of Nice*,” European Union, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_1.1.4.pdf.

3 “*What the European Commission does in strategy and policy*,” European Commission, Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/info/about-European-commission/what-European-commission-does_en.

4 “*Reporting*,” European Union, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/info/strategy/reporting_en.

5 Kamuran Reçber, *Avrupa Birliği Hukuku ve Temel Metinleri*, 2. Basım, (Bursa: Dora Yayıncılık, 2013), 241.

6 “*Avrupa Komisyonu*,” Avrupa Birliği, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://www.ab.gov.tr/avrupa-komisyonu_45629.html.

7 “*Amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community*,” Treaty of Lisbon, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0010:0010:EN:PDF>.

8 “*What the European Commission does in strategy and policy*.”

9 Ibid.

10 “*Strategic Planning*,” European Commission, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning_en.

hedeflemektedir. Örneğin bir politika; etkinlik, tutarlılık, uygunluk, verimlilik ve AB katma değeri açısından değerlendirilmektedir. Değerlendirmeler yol haritaları aracılığıyla kamuoyuna iletilmektedir.¹¹ Bu politikalar arasında Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi'ne yasa önermek, AB üye devletlerinin AB mevzuatını uygulamalarına yardımcı olmak, AB bütçesini yönetmek ve fon tahsis etmek, Adalet Divanı ile birlikte AB hukukuna uyulmasını sağlamak bulunmaktadır. Örneğin Komisyon, üye devletleri AB Adalet Divanı önünde AB hukukunu ihlal ettiği iddiasıyla dava edebilmektedir.¹² Ayrıca AB'nin diplomatik servisi olan "Avrupa Dış Eylem Servisi"yle birlikte AB'yi Avrupa dışında temsil etme görevini yerini getirmektedir.¹³

Komisyon bünyesinde yer alan AB'nin iç güvenlik politikasını kapsayan "Yeni Güvenlik Birliği Stratejisi 2020-2025"¹⁴ ile terörizm ve organize suçla mücadele edilmesi, polis iş birliğinin teşvik edilmesi ve ortaya çıkan krizlere hızlı yanıt verilebilmesi amaçlanmıştır.¹⁵ Bu alanlardaki eylemler genel olarak ateşli silah ve insan kaçakçılığına karşı kuralların gözden geçirilmesini içermektedir.¹⁶ Komisyon, AB dış sınırlarının güvenliğini sağlamak amacıyla Schengen, sınırlar ve vize konularını ön plana çıkarmaktadır.¹⁷ Bu politikaların uygulanabilmesi için AB üyesi olmayan devletlerle diyalog ve iş birliğinin geliştirilmesine önem verilmiştir.¹⁸ Örneğin AB dışındaki düzensiz göçmenler için AB'nin yaptığı finansman 2015 yılı itibarıyla 9 milyar euro civarı olarak belirlenmiştir.¹⁹ Yaklaşımın sadece ekonomik anlamda değerlendirilmesi tartışmaya açıktır.

Avrupa Komisyonu'nun Düzensiz Göç Bağlamındaki Rolü

Avrupa Komisyonu'nun desteklediği "AB'nin Göç ve Hareketliliğe Küresel Yaklaşım Politikası"²⁰ ile düzensiz göçler açısından kapsayıcı bir çerçeve kurulması planlanmıştır. Bu

11 "What the European Commission does in strategy and policy."

12 "Law," European Union, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/info/law_en.

13 "What the European Commission does in strategy and policy."

14 "EU Security Union Strategy: connecting the dots in a new security ecosystem," European Commission, Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1379.

15 Ayhan Kaya, Senem Aydın-Düzgit, Yaprak Gürsoy, Özge Onursal Beşgül (der.), *Avrupa Birliği'ne Giriş, Tarih, Kurumlar ve Politikalar*, Genişletilmiş 4. Baskı, (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları), Şubat 2020, 262.

16 "Internal Security," European Union, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security_en.

17 "Schengen-Borders-and-Visa," European Union, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/schengen-borders-and-visa/effective-management-external-borders_en.

18 Hatice Yazgan, "European Union's Human Rights Policy: An Analysis From External Relations Perspective," *Adam Academy Journal of Social Sciences*, 7, no. 1 (2017): 59, erişim tarihi: Ağustos 28, 2022, doi: 10.19059/mukaddime.466341.

19 "Financing," European Union, Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs_en.

20 "Global Approach to Migration and Mobility (GAMM)," European Union, Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/pages/glossary/global-approach-migration-and-mobility-gamm_en.

yaklaşım AB'nin kalkınma iş birliği de dâhil olmak üzere dış devletlerle olan diyaloglarının düzgün bir şekilde yürütülmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Düzensiz göçün önlenmesi ve mücadele edilmesi, düzenli göçün daha iyi organize edilmesi, göç hareketliliğinin kalkınma üzerindeki etkisinin en üst düzeye çıkarılması, uluslararası korumanın teşvik edilmesi ve üçüncü devletlerle iş birliği içerisinde bulunulması belirlenmiş olan başlıca amaçlardır.

AB'nin "Göç ve Hareketliliğe Küresel Yaklaşımı" kapsamında en geniş çerçeveye sahip olan ikili iş birliği "Hareketlilik Ortaklıkları" ile "Göç ve Hareketlilik için Ortak Gündemler" olmuştur.²¹ İlgili devletler tarafından iş birliği için politik bir çerçeve sunmayı hedefleyen gündeme dair yaklaşımlar konusunda öncelikle düzensiz göçmenlerin geri dönüşü ve kabulünün kolaylaştırılmasına odaklanılmıştır.²² Bu bağlamda "Dokuz Hareketlilik Ortaklığı"²³ adı altında bir anlaşma imzalanmıştır. Anlaşmayı onaylayan devletler Azerbaycan, Belarus, Cape Verde, Ermenistan, Etiyopya, Fas, Gürcistan, Hindistan, Moldova, Nijerya, Tunus ve Ürdün'dür.²⁴ Anlaşma bağlamında Avrupa Komisyonu'nun olumlu yaklaştığı; stratejik ortaklık açısından AB'nin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile transatlantik diyalogunun sürdürülmesi, Kanada ile "Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı"nın uygulanması, Rusya Federasyonu ve diğer stratejik ortaklarla stratejik iş birliğinin geliştirilmesi gibi statü belirleyici hedefler bulunmaktadır. Ayrıca Sahra Altı Afrika, AB için düzensiz göç konusunda kaynak devletlerle transit devletlerin yer aldığı ve anlaşmalar imzaladığı önemli bir bölgedir.²⁵

Komisyon tarafından düzensiz göçün sebeplerinin ele alınmasına yönelik kapsamlı bir yaklaşımın parçası olarak süreç içerisinde birçok girişimde bulunulmuştur. Örneğin "Yeni Göç ve İltica Paketi"²⁶ çatısı altında bir dizi yasa teklifi önerilmiştir. Bu bağlamda dış sınırların güçlendirilmesiyle yeni bilgi sistemlerinin yaygınlaştırılması da dâhil olmak üzere sınır yönetiminin iyileştirilmesi ve göçmen kaçakçılığıyla mücadele edilmesine odaklanılmıştır. 23 Eylül 2020 tarihinde göç ve sığınma yönetimine daha adil bir yaklaşım mantığıyla hızlı ve entegre prosedürler, Schengen Sistemi'yle sınırların daha iyi yönetimi ve kriz direnci için yeni araçlar sağlanmasına yönelik geliştirilen kararlar açıklanmıştır. Bu kapsamda geri kabul ve

21 "Mobility Partnerships" and "Common Agendas for Migration and Mobility," European Union, Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs_en.

22 Hatice Yazgan, "AB'nin Güney Komşuları ile İlişkileri: Göçün Güvenleştirilmesi ve Sivil Topluma Etkileri." *Mukaddime*, 9 no. 3 - Özel Sayı, Avrupa Komşuluk Politikası ve Göç Özel Sayısı (2018): 23, erişim tarihi: Ağustos 28, 2022, doi:10.19059/mukaddime.466341.

23 Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., "Cooperation frameworks under the GAMM," European Union, Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs_en.

24 Azerbaycan, Belarus, Ermenistan ve Gürcistan örneklerinin ayrıntılarıyla ilgili olarak bkz., Fulya Akgül Durakçay ve Asiye Gün Güneş Güllal, "Avrupa Birliği'nin Doğu Komşularına Yönelik Yaklaşımında Demokrasi Teşviki", *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 3, no. 3, (2018): 298, erişim tarihi: Ağustos 25, 2022. doi:10.30784/epfad.489242.

25 "Africa", European Union, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/international-affairs/africa_en.

26 "New Pact on Migration and Asylum," European Commission, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/new-pact-migration-and-asylum_en.

yeniden entegrasyon konularında işbirliklerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.²⁷ “Yeni Göç ve İltica Paktı” bir önceki strateji olan “Avrupa Göç Gündemi (2015-2020)”²⁸ gibi acil sorunları ele almayı amaçlamıştır. Strateji, daha geniş iş birliği gereği olarak düzensiz göçün zorluklarını ve temel sebeplerini ele almak için AB'nin kapsamlı yaklaşımı olarak başlatılmıştır. Zira Komisyon kaynak, transit ve hedef devletlerle göç ortaklıkları kurma konusuna odaklanarak AB'nin acil zorluklara olan tepkisine rehberlik etmiştir. Ayrıca ortak devletlerle iş birliğini güçlendirmek, düzensiz göçmen akışlarını daha iyi yönetmek ve zorla yerinden edilmenin temel nedenlerini ele almak en kritik hedefler olmuştur.²⁹

Avrupa Komisyonu Yıllık Aktivite Raporları'nda Düzensiz Göçün Ele Alınışı

2009 yılına kadar olan süreçte tüm AB belgelerinde kayıt dışı göçün karşılığı olarak “yasa dışı göç” terimi kullanıldığı görülmektedir. AB kurumlarına ait olan kaynaklarda çoğu kez “yasa dışı göç” kavramı kullanılmış olmasına rağmen “düzensiz göç” kavramı, Avrupa Komisyonu İçişleri Genel Direktörlüğü gibi birimlerin tanımlamalarında yer almaktadır. Ayrıca “Uluslararası İşbirliği Platformu” “yasa dışı” yerine “belgesiz göçmen” veya “düzensiz göçmen” terimlerinin kullanılmasını teşvik etmek için 2014 yılı içerisinde uluslararası kapsamlı “Önemli Sözler” adı altında kampanya başlatmıştır.³⁰ AB'ye yönelen düzensiz göçlerdeki artışlar sonrası istatistiki bilgilere dayanan ölçüm yöntemlerinin yetersizliği ve veri toplama konseptlerinin azlığı nedeniyle ancak tahmine dayanan değerlendirmeler yapılabilmektedir. Örneğin AB üye devletlerinin sınırlarına yakalanmadan giren düzensiz göçmen sayısının yakalananların iki katı olduğu kabul edilmiştir.³¹ Bu gelişmelere istinaden Avrupa Komisyonu, yönetim ve stratejik planlarına bağlı olarak AB açısından yıl içerisindeki faaliyetlerin değerlendirilmesini kapsayan “Yıllık Aktivite Raporları” yayınlamaktadır.³² Çalışmanın bu bölümünde 2015 ile 2020 yılları arasında Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanmış olan “Yıllık Aktivite Raporları”ndaki düzensiz göçlerle ilgili değerlendirmelere yer verilmiştir.

2015 Yılı Aktivite Raporu

2015 yılında AB için göç krizi yeni bir boyut kazanmıştır. Üye devletlerle AB ana

27 “New Pact on Migration and Asylum,” European Union, erişim tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/migration-and-asylum/new-pact-migration-and-asylum_en.

28 “European Council Meeting (25 and 26 June 2015) – Conclusions,” European Union, Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-22-2015-INIT/en/pdf>.

29 “New Pact on Migration and Asylum..” loc.cit.

30 Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., “PICUM: International Migrants Day Stop Using The Term Illegal Migrant,” Erişim Tarihi: Mayıs 05, 2022. <https://www.socialplatform.org/news/picum-international-migrants-day-stop-using-the-term-illegal-migrant/>.

31 Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., Michael Jandl, “The Estimation of Illegal Migration in Europe,” *Studi Emigrazione / Migration Studies*, XLI, no 153, 2004: 141-155.

32 “Migration and Home Affairs,” European Union, erişim tarihi: Ağustos 21, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular-migration-return_en.

organları arasında uzun vadeli bir strateji belirlenerek acil ihtiyaçlara yanıt vermeye yönelik daha fazla dayanışma yapılması çağrısında bulunulmuştur. Üye devletlerde gerçekleşen terör saldırıları sonrası AB düzeyinde daha fazla iş birliği yapılarak ortak bir tepki verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, kurumsal yapılanmanın önemli bir bileşeni olarak göç politikalarının uygulanmasında kullanılan mekanizmaların etkinleştirilmesi zorunluluğu vurgulanmıştır.³³ Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerine yönelik olarak özellikle düzensiz göç meselesinin ele alınmasında “diyalog”, “iş birliği” ve “ortaklık çerçeveleri” oluşturulmasına dair hedefler belirlenmiştir. Bu hedefler, bölgesel düzeyde koordinasyon ve iş birliğini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Zira AB Konseyi’nden gelen talep üzerine Afganistan, Bangladeş, Cezayir, Etiyopya, Fas, Mali, Nijer, Nijerya, Pakistan, Senegal ve Sudan gibi devletlerle düzensiz göçmenlerin dönüşüne dayalı “üst düzey diyaloglar” kurulmuştur.³⁴ Böylece Komisyon, politika ve operasyonel amaçlara ulaşılmasını sağlayan, uluslararası uygulamalara dayalı bir dizi iç kontrol standardı benimsemiştir.³⁵

2015 yılında düzensiz göçmen sayısının artarak Akdeniz üzerinden ölümcül yolculukların yeni zirvelere ulaşması, AB göç politikasının yetersiz kaldığını ortaya koymuştur. Bu nedenle göçle ilgili yeni yaklaşımlara ihtiyaç olduğuna dikkat çekilmiştir. Bunlar; düzensiz göç için teşviklerin azaltılması, dış sınırların güvence altına alınması, güçlü bir ortak sığınma politikası ve göçün tüm yönleriyle yeni yaklaşımlarla daha iyi yönetilebilmesidir.³⁶ Üye devletlerin adil ve etkili geri dönüş stratejilerinin desteklenmesi, “Geri Dönüş Eylem Planı”nın³⁷ kabul edilmesi ve uygulanmasıyla düzensiz göçle mücadelede katkıda bulunmak için daha fazla çaba sarf edilmiştir. “Geri Dönüş Eylem Planı”yla amaç, AB geri dönüş politikasının uygulanmasında üye devletlerin kilit rolleri ile sorumluluklarını kabul etmek ve önemli destek sağlayan AB ajanslarıyla daha güçlü etkileşim için bir konsept geliştirebilmektir. AB üye devletleri ve Dublin Tüzüğü’ne³⁸ bağlı devletler, uluslararası korumaya ihtiyacı olan 20.504 kişinin yeniden yerleştirilmesine ilişkin bir anlaşma imzalamışlardır.³⁹ Bu bağlamda işlevsel hale getirilen “Acil Durum Mekanizması”yla 26 Eylül 2017 tarihine kadar İtalya ve Yunanistan’dakiler başta olmak üzere uluslararası korumaya ihtiyacı olan 160.000 kişinin yeniden yerleştirilmesi hedeflenmiştir.⁴⁰ Yunanistan makamları 5 etkin nokta alanı (Hotspots) olarak İstanköy/Kos,

33 “2015 Annual Activity Report,” 5. European Commission, erişim tarihi: Ağustos 21, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/activity-report-2015-dg-home_may2016_en.pdf.

34 Ibid., 7.

35 Ibid., 53.

36 Ibid., 16.

37 “EU Action Plan on Return,” European Commission, erişim tarihi: Ağustos 21, 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/eu-action-plan-return_en.

38 “Council Regulation (EC) no. 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national,” European Union, erişim tarihi: Ağustos 21, 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32003R0343>.

39 “2015 Annual Activity Report,” 17.

40 Ibid., 17-18.

İleryos/Leros, Midilli/Lesvos, Sakız/Chios ve Sisam/Samos (Harita 1)⁴¹; İtalya makamları ise 6 etkin nokta alanı olarak Augusta, Porto Empedocle, Lampedusa, Pozzallo, Taranto ve Trapani (Harita 2)⁴² belirlemişlerdir.⁴³ Bu bağlamda AB ana organları, uluslararası kuruluşlar arasındaki yakın iş birliğini ve koordinasyonu geliştirmek için İtalya ve Yunanistan'da personeller görevlendirmişlerdir.⁴⁴

Harita 1: Yunanistan'a Ait 5 Etkin Nokta Alanı⁴⁵

LOKASYON	YER	KAPASİTE
Chios (Sakız)	Vial	1014
Kos (İstanköy)	Pyli	816
Leros (İleriye)	Leros	860
Lesvos (Midilli)	Moria	2757
Samos (Sisam)	Vathy	648

Harita 2: İtalya'ya Ait 6 Etkin Nokta Alanı⁴⁶

LOKASYON	DURUM	KAPASİTE
Lampedusa	Sınırlı Aktif	500
Messina	Aktif	250
Porto Em.	Pasif	-
Pozzallo	Aktif	300
Taranto	Geçici Kapalı	400
Trapani	Aktif	400

41 "The European Union policy framework: 'hotspots'", Reception and Identification Procedure, Greece, Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, <https://asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and-identification-procedure/>.

42 "Creation of hotspots in Italy," Italy: the Deadliest Route to Fortress Europe, erişim tarihi: Ağustos 21, 2022, https://www.cear.es/wp-content/uploads/2013/05/Italia-la-ruta-m%C3%A1s-mortal-hacia-la-fortaleza-Europa_en.pdf; "Hotspots at EU External Borders State of Play", Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI\(2018\)623563_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI(2018)623563_EN.pdf).

43 "2015 Annual Activity Report," 18.

44 Ibid., 19-20.

45 "The European Union policy framework: 'hotspots'", Reception and Identification Procedure, Greece, Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, <https://asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and-identification-procedure/>.

46 "Creation of hotspots in Italy," Italy: the Deadliest Route to Fortress Europe, erişim tarihi: Ağustos 21, 2022, https://www.cear.es/wp-content/uploads/2013/05/Italia-la-ruta-m%C3%A1s-mortal-hacia-la-fortaleza-Europa_en.pdf; "Hotspots at EU External Borders State of Play", erişim tarihi: Ağustos 22, 2022, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI\(2018\)623563_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI(2018)623563_EN.pdf).

Düzensiz göç krizinin değişkenlik durumu etkin bir AB sınır yönetimini sürdürmeyi zorlaştırmış ve daha karmaşık hale getirmiştir. AB'nin dış sınırındaki baskının büyüklüğü, sınır yönetimi konusunda üye devletlerin destek almadan düzensiz göçmenlerle başa çıkmalarının yetersizliğini ortaya çıkarmıştır.⁴⁷ Bu nedenle Komisyon "Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Yönetmeliği Taslağı" nı kabul etmiştir. Bu doğrultuda Komisyon "Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı" (FRONTEX-European Border and Coast Guard Agency)'nin⁴⁸ yetkisini güçlendirmeyi ve acil eyleme ihtiyaç duyulan durumlarda etkin bir şekilde çalışabilmesi için gerekli yasal çerçeveyi sağlamayı hedeflemiştir.⁴⁹

2015 yılı boyunca AB sınırları kapsamında 1.8 milyondan fazla düzensiz göçmen geçişi tespit edilmiştir.⁵⁰ 2 yıllık süreyle 40.000 kişinin yeniden yerleştirilmesini amaçlayan "Acil Yer Değiştirme Mekanizması"nın kurulması önerisi kabul edilmiştir. Eylül ayında ise yine 2 yıllık süre içerisinde Dublin Tüzüğü'ne bağlı olarak⁵¹ 120.000 kişinin yeniden yerleştirilmesini amaçlayan teklif onaylanmıştır.⁵² Buna ek olarak Aralık 2015'te Komisyon, Türkiye ile "Gönüllü İnsani Kabul Programı"na⁵³ ilişkin tavsiyesini sunmuştur.⁵⁴ Üye devletlerin kolluk kuvvetleri, AB mücadele araçlarıyla daha yakın iş birliği sağlanmasını ve artan bilgi alışverişini kontrol etmek için ortak hareket edilmesi gerektiğine dikkat çekmişlerdir. 2015 yılı Mayıs ve Haziran aylarında Komisyon tarafından geri dönüşlerle ilgili başlatılan "AB Geri Dönüş Eylem Planı" bağlamında insan haklarına dayalı kapsamlı bir yaklaşımla düzensiz göç konusu başta olmak üzere AB dış ilişkilerinin genişletilmesi düşüncesiyle hareket edilmesi hedeflenmiştir.⁵⁵ Plan, üye devletlerin kilit rol ve sorumluluklarını kabul etmekle birlikte AB organlarıyla iş birliği yapılarak düzensiz göç konusunda daha güçlü etkileşim sağlanması gerektiğine işaret etmiştir.

2016 Yılı Aktivite Raporu

2016 yılında belirlenen rakamlara göre AB'de bulunan 2 milyonun üzerinde düzensiz göçmen göz önüne alındığında geri dönüş oranını artırmak için daha fazla çaba sarf edilmesi

47 Ibid., 6.

48 "FRONTEX," European Union, erişim tarihi: Ağustos 21, 2022, <https://frontex.europa.eu/>.

49 "2015 Annual Activity Report," 6-7.

50 Europe-Arrivals Content. "Flow Monitoring," erişim tarihi: Ağustos 26, 2022, <https://migration.iom.int/europe/arrivals#content-tab-anchor>. Ayrıntılı bilgi için bkz., Grafik 1.

51 "Council Regulation (EC) no. 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national."

52 "European Commission Statement following the vote of the European Parliament in favour of an emergency relocation mechanism for a further 120,000 refugees," European Commission, erişim tarihi: Ağustos 21, 2022, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_15_5664.

53 "Commission presents Recommendation for a Voluntary Humanitarian Admission Scheme with Turkey for refugees from Syria," European Commission, erişim tarihi: Ağustos 21, 2022, <https://www.avrupa.info.tr/en/news/commission-presents-recommendation-voluntary-humanitarian-admission-scheme-turkey-refugees>.

54 "2015 Annual Activity Report," 7.

55 Ibid., 17.

gerektiği vurgulanmıştır. “Düzensiz göç için teşviklerin azaltılması” hedefi kapsamında “etkili geri dönüş” ve “geri kabul” gibi bir dizi girişimde bulunulmuştur.⁵⁶ Örneğin FRONTEX'in operasyonel kapasitesinin ve bütçesinin artırılması kararı alınmıştır. Bu bağlamda Ortak İade Operasyonları'nın sayısı 2015 yılına kıyasla 2016 yılında 4 katına çıkarılmıştır. Sağlanan fonların yardımıyla 2016 yılında gönüllü geri dönüş programları kapsamında 26.187 kişi iade edilmiştir. 11.561 kişi zorla geri gönderilme yoluyla uzaklaştırılmıştır.⁵⁷

Göçmen kaçakçılığıyla ilgili bağlantılı soruşturmalarda üye devletlere yardımcı olmak için “Avrupa Polis Ofisi” (EUROPOL-*European Union Agency for Law Enforcement Cooperation*)⁵⁸ bünyesinde “Avrupa Göçmen Kaçakçılık Merkezi”nin (EMSC-*European-Mediterranean Seismological Centre*)⁵⁹ kurulması desteklenmiştir. EUROPOL'un **bütçesi** 2015 yılına kıyasla %8 oranında 102.2 milyon euroya kadar artırılmıştır. 2016 yılının sonlarında “İltica Göç ve Uyum Fonu” (AMIF-*Asylum, Migration and Integration Fund*)⁶⁰ kapsamında AB bütçesinden finanse edilen “Entegre İade Yönetimi Uygulaması” (IRMA-*Institute of Rural Management Anand*)⁶¹ kurulmuştur.⁶² Şubat 2016'da Belarus ile düzensiz göçle mücadele etmeyi amaçlayan “Hareketlilik Ortaklığı Anlaşması” yapılmasına karar verilmiştir.⁶³

18 Mart 2016 tarihinde “Türkiye-AB Bildirisi”⁶⁴ yayınlanmıştır.⁶⁵ Anlaşmaya göre “1-1 Formülü”yle Yunan Adaları'ndan Türkiye'ye iade edilen her bir Suriyeli için Türkiye'den başka bir Suriyeli'nin AB'ye yerleştirilmesi planlanmıştır. 6 Aralık 2016 itibarıyla 2.672 Suriyeli göçmen, “Türkiye-AB Bildirisi”nde oluşturulan mekanizma kapsamında değerlendirmeye alınarak yeniden yerleştirilmiştir.⁶⁶ Açıklamaya göre Türkiye, düzensiz göç için yeni güzergâhların Türkiye'den AB'ye açılmasını önlemek için gerekli tüm önlemleri alacak ve düzensiz geçişler sona erdiğinde veya önemli ölçüde azaldığında Aralık 2015'te Komisyon tarafından önerilen

56 “2016 Annual Activity Report,” 4. European Commission, erişim tarihi: Ağustos 22, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/aar-home-2016_en_0.pdf.

57 Ibid., 8.

58 “EUROPOL,” European Union, Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, <https://www.europol.europa.eu/>.

59 “European Migrant Smuggling Centre-EMSC,” Europol, erişim tarihi: Ağustos 22, 2022, <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-serious-and-organised-crime-centre-esocc/european-migrant-smuggling-centre-emsc>.

60 “Asylum, Migration and Integration Fund-AMIF,” European Union, erişim tarihi: Ağustos 22, 2022, https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/asylum-migration-and-integration-fund_en.

61 “Irregular Migration Management Application-IRMA,” European Commission, erişim tarihi: Ağustos 22, 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/irregular-migration-management-application-irma_en.

62 “2016 Annual Activity Report,” 9.

63 Ibid.

64 “18 Mart 2016 Tarihli Türkiye-AB Zirvesi Bildirisi,” Avrupa Birliği, Ağustos 22, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/18_mart_2016_turkiye_ab_zirvesi_bildirisi_.pdf.

65 “2016 Annual Activity Report,” 20.

66 “European Council meeting (17 and 18 March 2016) – Conclusions” Brussel Summit. Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12-2016-REV-1/en/pdf>.

“İnsani Kabul Programı”⁶⁷ etkinleştirilecektir.⁶⁸ 2015 yılında sadece 269 kişiye karşılık 2016 yılında toplam 9.654 kişi (İtalya’dan 2.462 ve Yunanistan’dan 7.192) yeniden yerleştirilmiştir.⁶⁹

“Türkiye-AB Bildirisi”nin Yunanistan’a gelenlerin sayısı üzerinde derin bir etkisi olmuştur. Açıklamanın yürürlüğe girmesinden 10 ay önce Yunan Adaları’na 960.681 göçmen gelmişken sonraki 10 ayda bu sayı 25.720 olmuştur.⁷⁰ Bu nedenle 15 Aralık 2016 tarihinde AB Konseyi tarafından onaylanan “Türkiye-AB Bildirisi”nin uygulanmasına ilişkin “Ortak Eylem Planı” başlatılmıştır. Bu plana göre AB eylemlerini koordine etmek amacıyla “Avrupa Göç İrtibat Görevlileri” (EMLO-*European Maritime Law Organisation*)⁷¹ Türkiye, Etiyopya, Lübnan, Nijer, Nijerya, Pakistan, Senegal, Sırbistan, Sudan, Tunus ve Ürdün’deki AB Delegasyonları’nda çalışmak üzere atanmışlardır.⁷²

2016 yılında düzensiz göç açısından üç ana alanda kararlı adımlar atılmıştır. Bunlar “etkili geri dönüş”, “geri kabul” ve “göçmen kaçakçılığıyla mücadele”dir. Bu mücadelenin somut adımlarından birisi Yunan Adaları’ndan Türkiye’ye hızlı dönüşleri kolaylaştırmaktır. Diğerlerinin yanı sıra başvuruları Türkiye’den Yunan Adaları’na geçmeleri kabul edilemez ilan edilen tüm düzensiz göçmenlerin veya sığınmacıların Türkiye’ye iade edilmesi kararlaştırılmıştır. İnsani koşullar altında etkili geri dönüşlerin ve geri kabullerin zorunlu kılınması sonrası toplam geri dönüş oranı 2015’te %42,5 olurken 2016’da %46,38’e yükselmiştir.⁷³ Ancak AB’de bulunan 2 milyonun üzerindeki düzensiz göçmen sayısı göz önüne alındığında daha fazla çaba gösterilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

2017 Yılı Aktivite Raporu

Raporda AB’nin Afrika devletleriyle olan dayanışmasının sürdürülmesi, düzensiz göçle ilgili sorunların temel sebepleri araştırılarak tüm kilit paydaşlar ve ortaklarla iş birliği yapılarak mücadele edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.⁷⁴ Korumaya yönelik yasal yolların teşvik edilmesi ve işçi göçüyle ilgili tüm göçmenlere onurlu bir muamele yapılmasının sağlanması üzerinde durulmuştur. Amaç göç, sınırlar ve güvenlik alanındaki AB programlarının doğru performans mimarisine kavuşturulmasıdır.⁷⁵

67 “EMN publishes the EU report “Resettlement and Humanitarian Admission Programmes in Europe – what works?”; European Commission”, Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/page/emn-publishes-eu-report-resettlement-and-humanitarian-admission-programmes-europe-what-works_en.

68 “2016 Annual Activity Report,” 30.

69 Ibid., 11.

70 Ibid., 20.

71 “European migration liaison officer-EMLO,” European Commission, erişim tarihi: Ağustos 23, 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/european-migration-liason-officer-emlo_en.

72 “2016 Annual Activity Report,” 9.

73 Ibid., 19.

74 “2017 Annual Activity Report,” 3. European Commission, erişim tarihi: Ağustos 23, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/home_aar_2017_final.pdf.

75 Ibid., 20.

AB ortaya çıkan zorluklarla başa çıkmak için AB üye devletlerini destekleme amaçlı, FRONTEX, EUROPOL gibi ajanslar dışında fonlar oluşturmuştur. Bu fonlar “Özel İçişleri Fonu” (ISF-*Internal Security Fund*/Sınırlar), “İç Güvenlik Fonu” (ISF-Polis)⁷⁶ ve AMIF'den oluşmaktadır.⁷⁷ Fonlar, üye devletlerin sınır yönetimi ve vize politikası konusundaki çabalarını destekleyerek polis iş birliği, ciddi sınır ötesi suç, terör ve şiddet içeren aşırılıklara karşı mücadeleyle kriz yönetimi ve AB üye devletlerinin korunması için destek sağlamayı hedeflemiştir.⁷⁸

Komisyon için düzensiz göçmenlerin suç şebekeleri tarafından sömürülmesini önlemek ve düzensiz göçe yönelik teşvikleri azaltmak için göçmen kaçakçılığına karşı mücadele edilmesi öncelikler arasında gösterilmiştir. AB'nin göç eylemini koordine etmek için Türkiye, Etiyopya, Lübnan, Mali, Nijer, Nijerya, Pakistan, Senegal, Sırbistan, Sudan, Tunus ve Ürdün'e 12 adet EMLO yönlendirilmiştir.⁷⁹ FRONTEX giderek artan sayıda “İade Operasyonu”nu koordine etmiştir. 2017 yılında toplam 342 operasyonla 14.271 kişinin geri dönüşü sağlanmıştır.⁸⁰ Temmuz 2015'te Konsey kararları ve Mart 2016'da “Türkiye-AB Bildirisi” kapsamında başlatılan “Yeniden Yerleştirme Programları”na göre Aralık 2017'ye kadar uluslararası korumaya ihtiyacı olan 26.849 kişi yeniden yerleştirilmiştir. AMIF tarafından yeniden yerleştirilen kişi başına 10.000 euro üye devletlere destek sağlanmıştır.⁸¹ Komisyon özellikle çocuk göçmenlerin yüksek şiddet risklerine maruz kaldıkları göz önüne alındığında onların korunmasını iyileştirmek için bir dizi eylem önermiştir.⁸²

“Avrupa Göç Gündemi”nde (2015-2020)⁸³ iş gücü amaçlı döngüsel göçü kolaylaştırmak, AB'deki beceri eksikliklerini ele alırken üçüncü devletlerle iş birliğini güçlendirmek ve düzenli göçle ilgili pilot projeleri koordine etmek için ortak çözümler bulma konusunda “politik katılım gösteren devletlere odaklanılmalıdır” vurgusu yapılmıştır.⁸⁴ Hedef, geri kabul anlaşmalarının sonuçlandırılması, uygulanması veya üçüncü devletlerle geri kabul konusunda pratik iş birliğinin geliştirilmesi gibi önceliklere katkıda bulunmaktır. Kimlik yönetiminin içeriğinde geri kabul vaka yönetimi sistemlerine destek, varış sonrası ve yeniden entegrasyon yardımı, düzensiz göçü önleme kampanyaları ve ilgili makamlar için kapasite geliştirilmesi yer almaktadır. Bu bağlamda Afganistan, Pakistan ve Bangladeş gibi devletlere destek verilmiştir.⁸⁵

Düzensiz göçü teşvik eden sebeplerden birisi de geri göndermedeki eksikliklerdir. AB'nin

76 “*Internal security funds*,” European Commission, erişim tarihi: Ağustos 23, 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/internal-security-funds_en.

77 “*2017 Annual Activity Report*,” 5.

78 *Ibid.*, 6.

79 “*European Migration Liaison Officer (EMLO)*”, loc.cit.

80 “*2017 Annual Activity Report*,” 10.

81 *Ibid.*, 11.

82 *Ibid.*, 12.

83 “*European Council Meeting (25 and 26 June 2015) – Conclusions*.”

84 “*2017 Annual Activity Report*,” 23.

Ibid., 40.

85 *Ibid.*, 88.

dış sınırlarındaki düzensiz sınır geçişleri bağlamında 2014 yılında 282.933, 2015 yılında 1.822.177, 2016 yılında 511.047, 2017 yılında ise 204.179 kişi tespit edilmiştir.⁸⁶ 2015 ile 2017 yılları arasında yaklaşık 1.6 milyon insan Akdeniz üzerinden Avrupa'ya gelmiştir.⁸⁷ Bunların 432.000'i çocuktur. 2017'de ise 178.000 yeni gelenin 32.300'nden fazlası çocuktur. 2015 ile 2017 yılları arasında AB üye devletleri en az 160.000'i 2017 yılında olmak üzere 100.000 kadar çocuk sığınma talebi kaydetmişlerdir.⁸⁸

2018 Yılı Aktivite Raporu

2018 yılında göç konusunda kapsamlı ve dengeli bir yaklaşım izlenilmesine etkin bir politika sunma hedefli olarak devam edilmiştir. AB düzeyindeki ortak çabalarla birlikte düzensiz varışların sayısı kriz öncesi seviyelere gerilemiştir. Bu doğrultuda yoğun dış sınır kontrolleriyle insan tacirlerine karşı mücadele, kaynak ve transit devletlerle iş birliği sonucu gerileme yaşanabilmiştir. FRONTEX ve izlenen geri dönüş kararlarıyla ilgili yaklaşımlar, bu sürecin yürütülmesinde önemli işleve sahiptir.⁸⁹ Zira ortak AB eylemi geliştirmek için yasal öneriler geliştirerek göç ve güvenlik konularında kapsamlı bir yaklaşım oluşturmanın önemine değinilmiştir. Operasyonel açıdan İspanya, İtalya ve Yunanistan'da görevlendirilen ulusal makamları, göç ve güvenlik sorunlarının ele alınması konusunda desteklemek için AB kurumlarıyla yakın iş birliği içinde çalışan "göç yönetim ekipleri" kurulmuştur.⁹⁰ 2015 ile 2020 döneminde ISF genel bütçesi önemli ölçüde güçlendirilmiş ve toplam 10,9 milyar euroya ulaşılmıştır.⁹¹

FRONTEX açısından 10.000 sınır muhafızından oluşan daimi bir birlikle AB'nin dış sınırlarını koruma konusunda ve üye devletleri desteklemek için artırılmış yetkiler verilmesi gereği vurgulanmıştır. Üye devletlere hızlı destek sağlamak amacıyla iltica sisteminin uygulanmasını kolaylaştırmanın ve düzensiz göçün ana sebeplerini ele almak bakımından Balkan Devletleri'nin önemine dikkat çekilmiştir.⁹² Ayrıca ikili, bölgesel ve küresel katılım yoluyla dış ortak devletler ve uluslararası kuruluşlarla iş birliğine devam edilmiştir. Cezayir, Fas, Irak, İran, Mısır, Rusya Federasyonu ve Tunus ile kapsamlı sınır yönetimi programlarının yanı sıra "Göç Diyalogları"nın başlatılması ve uygulanması planlanmıştır. Ayrıca Bangladeş ve Pakistan devletleriyle iş birliği yapılmıştır.⁹³

2018 yılında AMIF'in desteğiyle 39.463 kişi iade edilmiş olup 16.049 kişinin iade edildiği 2017 yılına göre önemli bir artış sağlanmıştır. 2018 yılında düzensiz göçmenlerin toplam

86 Ibid., 20.

87 Europe Arrivals. "Flow Monitoring," erişim tarihi: Ağustos 26, 2022, <https://migration.iom.int/europe/arrivals>. Ayrıntılı bilgi için bkz., Grafik 2.

88 "2017 Annual Activity Report," 38.

89 "2018 Annual Activity Report," 2. European Commission, erişim tarihi: Ağustos 24, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/home_aar_2018_final.pdf.

90 Ibid., 5.

91 Ibid., 6.

92 Ibid., 8.

93 Ibid., 17.

geri dönüş oranı %41,48'dir. 2017 oranı ise %41,49'dur.⁹⁴ "Uluslararası Göç Örgütü" (IOM-*International Organization for Migration*)'ne⁹⁵ göre 2018'de denizlerde kaybolan kişi sayısı 2017 yılına göre %27 ve 2016 yılına göre %55 oranında düşmüştür. Doğu Akdeniz güzergâhı boyunca 2017 yılında 42.300'e karşılık 2018 yılında 56.000 düzensiz sınır geçişi tespit edilmiştir.⁹⁶ AB üye ülkelerine yönelik en fazla düzensiz sınır geçişi tespit edilen uyruklar Orta Doğu ve Afrika kökenliler olarak belirlenmiştir.⁹⁷

Düzensiz göç açısından göçün temel sebeplerinin ele alınması, etkin geri dönüşün sağlanması ve kaçakçılıkla mücadeleye katkıda bulunulmuştur. 2018 yılında tespit edilen düzensiz sınır geçişlerinin sayısı kriz öncesi seviyelere inmiştir. Komisyon'un güvenlik yaklaşımlarını tutarlı bir şekilde geliştirmesi, AB'nin dijital altyapıları ve siber tehditlere karşı demokratik süreçlerinde dayanıklılığının artırılmasında etkili olmuştur. Ancak göçmen kaçakçılığıyla mücadele, göçmenlerin suç şebekeleri tarafından istismar edilmesinin önlenmesi ve düzensiz göçe yönelik teşvikleri azaltmak açısından durumun yansımaları tartışılır vaziyettedir.

2019 Yılı Aktivite Raporu

Üye devletler Covid-19 salgınına durdurmak için iç sınırlarını kapatmak zorunda kalmışlardır. Zira göç sorunlarıyla güvenlik tehditlerine hızlı ve etkili yanıt verme gerekliliği personel takviyesine neden olmuştur. Bu zorluğun üstesinden gelebilmek için üye devletler arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi önemsenmiştir. Sınır muhafızları ve polis memurlarının ihtiyaç duydukları anda doğru bilgiye erişebilmeleri için AB bilgi sistemlerinin akıllı ve hedefe yönelik bir şekilde birlikte çalışmasını sağlayacak önlemler üzerinde anlaşmaya varılmıştır.⁹⁸ İspanya, İtalya ve Yunanistan'da görevlendirilen ulusal makamları göç ve güvenlik sorunlarıyla baş etmede desteklemek için kurulan, AB kurumlarıyla yakın iş birliği içinde çalışan, göç yönetimi destek ekipleri aracılığıyla üzerinde anlaşmaya varılan önlemler uygulanmıştır. Bu bağlamda "AMIF" tarafından ayrılan fon miktarı 7,2 milyon eurodur.⁹⁹

AB, düzensiz göçün ve zorunlu göçün temel sebeplerinin ele alınması, üçüncü devletlerde yerinden edilme, ikili ilişkilerde düzensiz göçün temel nedenlerini ele almak için etkili bir dizi önlem kullanarak kaynak, transit ve hedef devletle birlikte çalışmaktadır. Bu bağlamda Cezayir, Çin Halk Cumhuriyeti, Fas, Hindistan, Irak, İran, Mısır ve Tunus'la diyaloglar kurulmuştur.¹⁰⁰ AMIF eylemleri kapsamında 30 milyon euroluk "AB Afrika Güven Fonu" desteklenerek Kuzey Afrika'daki devletlere yönelik stratejik yaklaşımın şekillendirilmesine katkıda bulunulmuştur.

94 Ibid., 21.

95 "International Organization for Migration", IOM, erişim tarihi: Ağustos 25, 2022, <https://www.iom.int/>.

96 "2018 Annual Activity Report," 22-23.

97 "Annual Risk Analysis 2020", FRONTEX, erişim tarihi: Ağustos 30, 2022, <https://reliefweb.int/report/world/frontex-annual-risk-analysis-2020>.

98 "2019 Annual Activity Report," 2-3. European Commission, erişim tarihi: Ağustos 25, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/home_aar_2019_en.pdf.

99 Ibid., 5-6.

100 Ibid., 15.

Örneğin Fas'taki belirli bölgelere mali destek verilerek Batı Akdeniz güzergâhındaki düzensiz göçmenlerin sayısının azaltılması sağlanmıştır. IOM tarafından uygulanan gönüllü geri dönüş ve yeniden entegrasyon programına destek verilerek göçmenlerin Libya'da karşılaştıkları durumdan kurtulmalarına katkıda bulunulmuştur. 9.800 göçmenin Libya'dan Asya ve Afrika'daki 34 devlete güvenli bir şekilde dönmelerine yardımcı olunmuştur.¹⁰¹ Yılın ikinci yarısında Ege Adaları'na gelenlerin sayısında artış gözlemlendiğinden "EMLO" nun yerleri arttırılmıştır.¹⁰²

Aralık 2019'da "Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Yönetmeliği" nin yürürlüğe girmesiyle dış sınırların korunmasını güçlendirmeye yönelik önemli bir adım atılmıştır. Ayrıca çocukların ve diğer savunmasız göçmenlerin korunmasına dikkat çekilmiştir.¹⁰³ Komisyon tarafından yönetilen Schengen Üye Devletleri'nin ilk beş yıllık çok yıllık değerlendirme programına göre Aralık 2019'da "Akıllı Sınırlar için Bilgi Teknolojileri Sistemleri" nin yapay zekâ programları aracılığıyla göçü tahmin etme ve erken uyarı aracına yönelik bir fizibilite çalışması başlatılmıştır.¹⁰⁴ 2015 yılından itibaren Yunanistan, düzensiz göç için sağlanan en büyük mali destek olan içişleri fonlarından toplam 1,6 milyar eurodan yararlanmıştı. İtalya'ya tahsis edilen fon ise 1 milyar euronun üzerindedir. Bulgaristan'a toplam 320 milyon euro tahsis edilmiştir. İspanya'ya 802 milyon euro destek sağlanmıştır.¹⁰⁵ "Türkiye-AB Bildirisi" kapsamında ise 7.000'den fazla kişi için yeniden yerleşimler devam etmiştir.¹⁰⁶

Tespit edilen düzensiz sınır geçişlerinin toplam sayısı 2018 yılında 149.000 olurken 2019 yılında 142.000'e gerilemiştir.¹⁰⁷ Göçmen kaçakçılığıyla mücadelede iş birliğini güçlendirmek amacıyla ISF kapsamında 7,5 milyon euroluk teklif çağrısı başlatılmış ve 2019 yılında tamamlanmıştır.¹⁰⁸ 2019 yılında İtalya'ya gelenlerin sayısı bir önceki yıla göre %51 azalırken Yunan Adaları'na gelenlerin sayısı %87 artarak 60.000'den fazla göçmen Ege Adaları'na düzensiz olarak ulaşmıştır. Ayrıca "Avrupa İstatistik Ofisi" (EUROSTAT- *European Statistical Office*)¹⁰⁹ verilerine göre AB'ye toplamda 721.000 sığınma başvurusu yapılmıştır.¹¹⁰ Düzensiz göç açısından **düzenli** göçün gelecekteki gelişimiyle iş gücü piyasası ihtiyaçlarını karşılamak için üçüncü devletlerle iş birliği yapılmıştır. Zira üçüncü devlet vatandaşlarının üye devletlere entegrasyonunun teşvik edilmesi, fon sağlanması ve kamusal alanların korunması sınır güvenliği açısından önem arz etmektedir.

101 Ibid., 16.

102 Ibid., 16-17.

103 Ibid., 20.

104 Ibid., 21.

105 Ibid., 24.

106 Ibid., 27.

107 Ibid., 15.

108 Ibid., 17.

109 "EUROSTAT," European Commission, Erişim Tarihi: Ağustos 26, 2022, <https://ec.europa.eu/eurostat>.

110 "2019 Annual Activity Report," 17.

2020 Yılı Aktivite Raporu

2020 yılında üçüncü devletlerle iç güvenlik ve göç yönetimine ilişkin bir dizi önlemler alınarak ortak devletlerle daha yakın iş birliği yapılmasının temelleri atılmıştır. 2020 yılında düzensiz sınır geçişlerinde altı yılın en düşük seviyesi kaydedilmiştir. Komisyon, Avrupa'nın 2024 yılına kadar olan göç ve sınır güvenliği alanlarındaki çalışmalarını şekillendirecek adımlar atmıştır.¹¹¹ Yunanistan'daki göç yönetimini sürdürülebilir bir şekilde desteklemek adına Midilli'de yeni bir göçmen kabul tesisi için Yunan makamlarıyla ortak bir pilot uygulama yürütülmüştür. Bu bağlamda “İnsan Ticareti ile Mücadele Koordinatörlüğü” kurulmuştur.¹¹² Koordinatörlüğün kurulma nedeni, resmi rakamlara göre özellikle 2018 ve 2020 yıllarına ait varış sayısına nazaran düzensiz göçmenlerin vefat sayılarındaki artıştır.¹¹³

AB ile Birleşik Krallık'ın gelecekteki ilişkisine yönelik kolluk kuvvetleri ve cezai konularda adli iş birliği, kişilerin hareketliliği ve düzensiz göç konusunda iş birliğine ilişkin müzakereler başlatılmıştır.¹¹⁴ “Mercosur-AB Ortaklık Anlaşması” (28 Haziran 2019)¹¹⁵ çerçevesinde göçmenlerin ve mültecilerin korunmasına bütüncül bir bakış açısı getiren uluslararası koruma ile göçmen kaçakçılığına atıfta bulunan düzensiz göç, geri kabulün önlenmesi ve insan ticareti konularını kapsayan göç maddesi müzakereleri sonuçlandırılmıştır.¹¹⁶ EUROPOL ile iş birliği anlaşmalarının müzakere edilmesi amacıyla Kuzey Afrika ve Orta Doğu Devletleri; Cezayir, Fas, İsrail, Lübnan, Mısır, Ürdün, Tunus ayrıca Hindistan ve Türkiye'yle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Düzensiz göç ve güvenlik konuları kapsamında konferanslar düzenlenerek yakın çalışmalar yapılmaya devam edilmiştir.¹¹⁷

G20 (*Group of Twenty*) ve G7 (*Group of Seven*) devletlerinin göç ile güvenlik konusundaki çalışmaları da dâhil olmak üzere çok taraflı katılımlara özellikle seyahat kısıtlamalarına ilişkin olarak Covid-19 salgınının da etkisine ilişkin tartışmalar bağlamında katkıda bulunulmuştur.¹¹⁸ Bu açıdan Batı Afrika, Batı Balkanlar, Güney Asya ve Kuzey Afrika'yı kapsayan altı yeni proje başlatılmıştır.¹¹⁹ Koordinasyonu geliştirmek ve AB önceliklerine daha iyi yanıt vermek için “Göçmenlik İrtibat Görevlileri Ağı” (*ILO-Immigration Liaison Officers*)'nin ilk iki yıllık çalışma programı kabul edilmiştir. Özellikle göçmen kaçakçılığıyla mücadele öncelikli

111 “2020 Annual Activity Report,” 2-3. European Commission, erişim tarihi: Ağustos 26, 2022, https://ec.europa.eu/info/system/files/annual-activity-report-2020-migration-and-home-affairs_en.pdf.

112 “Strategic plan 2020-2024”-Migration and Home Affairs,” European Union, erişim tarihi: Ağustos 26, 2022, https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2020-2024-migration-and-home-affairs_en.

113 “Annual Risk Analysis 2020,” 8. op.cit.

114 “2020 Annual Activity Report,” 19.

115 Güney Amerika Serbest Pazarı ile AB arasında yapılan anlaşma. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., “EU-Mercosur Trade Agreement,” European Commission, Erişim Tarihi: Ağustos 26, 2022, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/mercosur/eu-mercosur-agreement_en.

116 “2020 Annual Activity Report,” 34.

117 Ibid., 35.

118 Ibid., 36.

119 op.cit., 35.

düzensiz göçün önlenmesi, AB’de yasa dışı olarak bulunan üçüncü devlet vatandaşlarının geri dönüşleri ve geri kabulleriyle AB’ye giden yasal yolların teşvik edilmesi üzerinde durulmuştur.¹²⁰ Yunanistan bağlantılı bir Görev Gücü, Midilli’de kabul merkezi açılarak ortak bir pilot uygulama yürütülmüştür. Adalardaki mevcut merkezlerden göçmenlerin transferi desteklenerek nüfuslarının 42.000’den 15.000’e inmesi sağlanmıştır. Ayrıca korunmaya muhtaç 14.800 kişinin Covid-19 salgınına rağmen fon desteğiyle güvenli ve yasal yollardan Avrupa’ya gelmesi sağlanmıştır.¹²¹ Ancak üye devletlere ait kolluk kuvvetlerinin insanlık dışı yaklaşımları ve katı uygulamaları sebebiyle 2019 yılına göre özellikle Akdeniz güzergâhındaki vefat sayılarında artış gözlemlenmiştir.¹²² Malta ve Yunanistan’ın deniz yoluyla geçiş yapmaya çalışan göçmenlere yönelik Ege Denizi’ndeki geri-itmelere karıştığına ilişkin iddiaları araştırmak için 2020 yılı Kasım ayı içerisinde FRONTEX Yönetim Kurulu tarafından bir çalışma grubu oluşturulmuştur.¹²³

Sonuç

2015-2020 yıllarını kapsayan Yıllık Aktivite Raporları’na göre Avrupa Komisyonu düzensiz göçü azaltmak için geri kabul anlaşmalarıyla ilgili kapasite geliştirmeye, kimlik yönetimine ve üçüncü devletlerdeki personellerin eğitimini göz önüne alarak odaklı bir çalışma prensibi geliştirmeye odaklanmıştır. Bu açıdan düzensiz göç konusunda kapsamlı bir yaklaşım geliştirmek, ortak AB eylemi oluşturmak için yasal teklifler sunmak, üye devletler tarafından geçerli kuralların doğru uygulanmasını izlemek, finansman desteği sağlamak ve üye devletleri operasyonel olarak desteklemek öncelikler arasında görülmektedir. Ayrıca insanların hak ve özgürlüklerinden yararlanabilecekleri açık ve güvenli bir Avrupa inşa etmek için AB düzeyinde kurallar geliştirmek, bunların uygulanmasını izlemek ve sahada destek vermek misyon edinilmiştir. Bu duruma düzensiz göç, göçmenlerin entegrasyonu, geri dönüşü, organize suç, terörizmle mücadele, polis iş birliği ve AB’nin dış sınırlarının yönetimi dâhildir. Buna ek olarak düzensiz göçle ilgili zorluklar konusunda AB üyesi olmayan devletlerle iş birliği yapılması hedef olarak belirlenmiştir.

Avrupa Komisyonu tarafından belirlenen ve açıklanan iyimser hedeflere rağmen 2015-2020 yılları arasında düzensiz göçmenlere ait sadece resmi vefat sayıları göz önünde bulundurulduğunda raporlarda belirtilen teorik bilgilerin tam olarak gerçekleri yansıtmadığı görülebilmektedir. Zira AB’nin düzensiz göçmenlerle ilgili aldığı kuruluş felsefesi içerisinde yer alan kararlar; demokrasi, hukukun üstünlüğü, eşitlik, hoşgörü, insan haklarına saygı ve özgürlük gibi temel değerler öncelikli olmalıdır. Örneğin kaynak devletlere geri dönüşleri sağlanan göçmenlere yeniden entegrasyon için eğitim desteği sağlanması önemlidir. Yenilikçi

120 op.cit., 36.

121 Ibid., 36-37.

122 Europe-Arrivals. “Flow Monitoring,” erişim tarihi: Ağustos 26, 2022, <https://migration.iom.int/europe/missing>.

123 “European Union Events of 2020”, erişim tarihi: Ağustos 27, 2022, <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/european-union>.

çözümler için yeni teknolojik aygıtlarla donanımlı, Avrupa entegre sınır yönetiminin ve ortak vize politikasının uygulanması gerekmektedir. AB'nin dış sınırlarını daha iyi korumak, düzensiz göçü yönetmek ve güvenliği artırmak için üçüncü devletlerle yakın iş birliği şarttır. Düzensiz göç konusuna kapsamlı bir yaklaşım için ortak AB eylemi oluşturmak ve geliştirmek için yasal öneriler geliştirilmelidir. Ancak üye devletlerin geçerli kuralları doğru uygulaması gerekmektedir. Düzensiz göçe yönelik doğru yaklaşımlar için daha fazla finansman desteği sağlanmalıdır. İnsanların hayatlarını kaybetmelerinin önüne geçilebilmesi için düzensiz göçlerle ilgili insan hakları temelinde uygulamalara öncelik verilmesi gerekmektedir. Özellikle Akdeniz'de insani trajedilerin sıkça yaşanmasına neden olan AB ajansları veya üye devletlerin kolluk kuvvetleri tarafından uygulanan geri-itme gibi müdahalelerden kaçınılması gerekmektedir. Komisyon ve diğer organlar tarafından alınan kararlar doğrultusunda AB ajansları ile üye devletlerin kolluk kuvvetleri göçmen baskısı ne yoğunlukta olursa olsun, uluslararası hukuka uygun ve insanların temel haklarına saygı gösterecek şekilde hareket etmek zorundadır.

KAYNAKÇA

- Avrupa Birliği. "Avrupa Komisyonu." Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://www.ab.gov.tr/avrupa-komisyonu_45629.html.
- Avrupa Birliği. "18 Mart 2016 Tarihli Türkiye-AB Zirvesi Bildirisi." Ağustos 22, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/18_mart_2016_turkiye_ab_zirvesi_bildirisi_.pdf.
- Baun, Michael J. *An Imperfect Union: The Maastricht Treaty And The New Politics Of European Integration*. 1. Baskı, London: Routledge, 1996.
- Brussel Summit. "European Council meeting (17 and 18 March 2016) – Conclusions." Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12-2016-REV-1/en/pdf>.
- Durakçay, Fulya. A. ve Güllal, Asiye G. G. "Avrupa Birliği'nin Doğu Komşularına Yönelik Yaklaşımında Demokrasi Teşviki." *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 3, no 3, (2018): 289-310. Erişim Tarihi: Ağustos 25, 2022. doi: 10.30784/epfad.489242.
- Europe-Missing. "Flow Monitoring." Erişim Tarihi: Ağustos 26, 2022, <https://migration.iom.int/europe/missing>.
- Europe-Arrivals. "Flow Monitoring." Erişim Tarihi: Ağustos 26, 2022, <https://migration.iom.int/europe/arrivals>.
- Europe-Arrivals Content. "Flow Monitoring." Erişim Tarihi: Ağustos 26, 2022, <https://migration.iom.int/europe/arrivals#content-tab-anchor>.
- European Commission. "EMN publishes the EU report "Resettlement and Humanitarian Admission Programmes in Europe – what works?" Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/page/emn-publishes-eu-report-resettlement-and-humanitarian-admission-programmes-europe-what-works_en.
- European Commission. "Commission presents Recommendation for a Voluntary Humanitarian Admission Scheme with Turkey for refugees from Syria." Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, <https://www.avrupa.info.tr/en/news/commission-presents-recommendation-voluntary-humanitarian-admission-scheme-turkey-refugees>.
- European Commission. "EU Action Plan on Return." Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/eu-action-plan-return_en.

- European Commission. “*EU-Mercosur Trade Agreement.*” Erişim Tarihi: Ağustos 26, 2022, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/mercosur/eu-mercosur-agreement_en.
- European Commission. “*EU Security Union Strategy: connecting the dots in a new security ecosystem.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1379.
- European Commission. “*European Commission Statement following the vote of the European Parliament in favour of an emergency relocation mechanism for a further 120,000 refugees.*” Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_15_5664.
- European Commission. “*EUROSTAT.*” Erişim Tarihi: Ağustos 26, 2022, <https://ec.europa.eu/eurostat>.
- European Commission. “*Internal security funds.*” Erişim Tarihi: Ağustos 23, 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/internal-security-funds_en.
- European Commission. “*Irregular Migration Management Application–IRMA.*” Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/irregular-migration-management-application-irma_en.
- European Commission. “*New Pact on Migration and Asylum.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_en.
- European Commission. “*Strategic Planning.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning_en.
- European Commission. “*What the European Commission does in strategy and policy.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022. https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/what-european-commission-does_en.
- European Commission. “*2015 Annual Activity Report.*” Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/activity-report-2015-dg-home_may2016_en.pdf.
- European Commission. “*2016 Annual Activity Report.*” Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/aar-home-2016_en_0.pdf.
- European Commission. “*2017 Annual Activity Report.*” Erişim Tarihi: Ağustos 23, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/home_aar_2017_final.pdf.
- European Commission. “*2018 Annual Activity Report.*” Erişim Tarihi: Ağustos 24, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/home_aar_2018_final.pdf.
- European Commission. “*2019 Annual Activity Report.*” Erişim Tarihi: Ağustos 25, 2022, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/home_aar_2019_en.pdf.
- European Commission. “*2020 Annual Activity Report.*” Erişim Tarihi: Ağustos 26, 2022, https://ec.europa.eu/info/system/files/annual-activity-report-2020-migration-and-home-affairs_en.pdf.
- European Union. “*European Union Events of 2020*”, Erişim Tarihi: Ağustos 27, 2022, <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/european-union>.
- European Union. “*Africa.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/international-affairs/africa_en.
- European Union. “*Asylum, Migration and Integration Fund-AMIF.*” Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/asylum-migration-and-integration-fund_en.

- European Union. “*Cooperation frameworks under the GAMM.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs_en.
- European Union. “*Council Regulation (EC) no. 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national.*” Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32003R0343>.
- European Union. “*European Council Meeting (25 and 26 June 2015) – Conclusions.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-22-2015-INIT/en/pdf>.
- European Union. “*European Migration Liaison Officer (EMLO).*” Erişim Tarihi: Ağustos 23, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/pages/glossary/European-migration-liaison-officer-emlo_en.
- European Union. “*EUROPOL.*” Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, <https://www.europol.europa.eu/>.
- European Union. “*Financing.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs_en.
- European Union. “*FRONTEX.*” Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, <https://frontex.europa.eu/>.
- European Union. “*Global Approach to Migration and Mobility (GAMM).*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/pages/glossary/global-approach-migration-and-mobility-gamm_en.
- European Union. “*Internal Security.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security_en.
- European Union. “*Law.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/info/law_en.
- European Union. “*Migration and Home Affairs.*” Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular-migration-return_en.
- European Union. “*Mobility Partnerships*” and “*Common Agendas for Migration and Mobility.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs_en.
- European Union. “*New Pact on Migration and Asylum.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/migration-and-asylum/new-pact-migration-and-asylum_en.
- European Union. “*Reporting.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/info/strategy/reporting_en.
- European Union. “*Schengen-Borders-and-Visa.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/schengen-borders-and-visa/effective-management-external-borders_en.
- European Union. “*Strategic plan 2020-2024 – Migration and Home Affairs.*” Erişim Tarihi: Ağustos 26, 2022, https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2020-2024-migration-and-home-affairs_en.
- European Union. “*Treaty of Nice.*” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_1.1.4.pdf.
- EUROPOL. “*European Migrant Smuggling Centre – EMSC.*” Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-serious-and-organised-crime-centre-esocc/european-migrant-smuggling-centre-emsc>.
- FRONTEX. “*Annual Risk Analysis 2020.*” Erişim Tarihi: Ağustos 30, 2022, <https://reliefweb.int/report/world/frontex-annual-risk-analysis-2020>,

- “Hotspots at EU External Borders State of Play,” Erişim Tarihi: Ağustos 22, 2022, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI\(2018\)623563_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI(2018)623563_EN.pdf).
- IOM. “International Organization for Migration.” Erişim Tarihi: Ağustos 25, 2022, <https://www.iom.int/>.
- Italy: The Deadliest Route To Fortress Europe. “Creation of hotspots in Italy.” Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, https://www.cear.es/wp-content/uploads/2013/05/Italia-la-ruta-m%C3%A1s-mortal-hacia-la-fortaleza-Europa_en.pdf.
- Jandl, Michael. “The Estimation of Illegal Migration in Europe,” *Studi Emigrazione / Migration Studies*, XLI, no 153, (Mart 2004): 141-155.
- Kaya, Ayhan, Senem Aydın-Düzgüt, Yaprak Gürsoy ve Özge Onursal Beşgül. (der.) *Avrupa Birliği'ne Giriş, Tarih, Kurumlar ve Politikalar*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Genişletilmiş 4. Baskı, Şubat 2020.
- “PICUM: International Migrants Day Stop Using The Term Illegal Migrant,” Erişim Tarihi: Mayıs 05, 2022. <https://www.socialplatform.org/news/picum-international-migrants-day-stop-using-the-term-illegal-migrant/>.
- Reception and Identification Procedure, Greece. “The European Union policy framework: ‘hotspots.’” Erişim Tarihi: Ağustos 21, 2022, <https://asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/reception-and-identification-procedure/>.
- Reçber, Kamuran. *Avrupa Birliği Hukuku ve Temel Metinleri*, 2. Basım, Bursa: Dora Yayıncılık, 2013.
- Treaty of Lisbon. “Amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community.” Erişim Tarihi: Ağustos 20, 2022, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0010:0010:EN:PDF>.
- Yazgan, Hatice. “AB'nin Güney Komşuları ile İlişkileri: Göçün Güvenleştirilmesi ve Sivil Topluma Etkileri.” *Mukaddime*, 9 no. 3 - Özel Sayı, Avrupa Komşuluk Politikası ve Göç Özel Sayısı (2018): 21-38. Erişim Tarihi: Ağustos 28, 2022. doi: 10.19059/mukaddime.466341.
- Yazgan, Hatice. “European Union’s Human Rights Policy: An Analysis From External Relations Perspective.” *Adam Academy Journal of Social Sciences*, 7 no 1 (2017): 51-67. Erişim Tarihi: Ağustos 25, 2022. doi:10.31679/adamakademi.331167.